

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.4 ขอบเขตการศึกษา และข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	9
1.5 นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 งานวิจัยเชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับ โคนมในประเทศไทย	12
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดแทนการนำเข้า	15
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองอุตสาหกรรม และความสามารถ ในการแข่งขัน	18
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	25
3.1 แนวคิดทฤษฎีการทดแทนการนำเข้า และแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	25
3.1.1 แนวคิดทฤษฎีการทดแทนการนำเข้า	25
3.1.2 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาการทดแทนการนำเข้า	27
3.2 แนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรมและความสามารถในการแข่งขัน และแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	37
3.2.1 แนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรม และความสามารถ ในการแข่งขัน	37

สารบัญ (ต่อ)

3.2.1.1	แนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรม	37
3.2.1.2	แนวคิดทฤษฎีด้านความสามารถในการแข่งขัน	38
3.2.1.3	ความสัมพันธ์ของการคุ้มครองอุตสาหกรรม และความสามารถในการแข่งขัน	38
3.2.2	แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์	39
3.2.2.1	แบบจำลองการคุ้มครองอุตสาหกรรมและความสามารถในการแข่งขัน	39
3.2.2.2	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการคุ้มครอง(EPC) กับความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการใช้ต้นทุนทรัพยากรภายในประเทศ(DRC)	45
บทที่ 4	การผลิตน้ำมันดิบ การนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย	47
4.1	การผลิตน้ำมันดิบ	47
4.1.1	ความเป็นมาของการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย	47
4.1.2	ระบบการผลิตน้ำมันดิบในประเทศไทย	48
4.1.3	ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตน้ำมันดิบ	61
4.2	การนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย	62
4.2.1	สภาพทั่วไปของการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นม	62
4.2.2	นโยบายการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย	67
4.2.3	ผลกระทบจากการเปิดตลาดตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก	70
4.3	แนวทางในการแก้ไขปัญหา	71
4.4	ความคิดเห็นบางประการของผู้ประกอบการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมในประเทศไทย	74
บทที่ 5	ความสามารถในการทดแทนการนำเข้า และความสามารถในการแข่งขันของการผลิตน้ำมันดิบในประเทศไทย	78
5.1	ผลการศึกษาความสามารถในการผลิตน้ำมันดิบเพื่อทดแทนการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นม	78
5.2	ผลการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของการผลิตน้ำมันดิบภายในประเทศ	96

สารบัญ (ต่อ)

5.2.1 ผลการศึกษาต้นทุนทางด้านเอกชนและต้นทุนทางด้านสังคมของการผลิตน้ำมันดิบ	97
5.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีต่างๆ	109
5.2.2.1 การวัดผลกระทบของการแทรกแซงจากนโยบายรัฐบาล	109
5.2.2.2 ความสามารถในการแข่งขัน	112
5.2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครอง(EPC) และความสามารถในการแข่งขัน(DRC)	119
บทที่ 6 สรุป และข้อเสนอแนะ	121
6.1 สรุป	121
6.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	123
6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา และข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป	124
บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก การคำนวณสัดส่วนของต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ	135
ภาคผนวก ข การคำนวณต้นทุนที่แท้จริง หรือต้นทุนทางสังคมของปัจจัยการผลิต	146
ภาคผนวก ค การคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง	170
ภาคผนวก ง การคำนวณมูลค่าทางสังคมของราคาน้ำมันดิบ	175
ภาคผนวก จ ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับนมและผลิตภัณฑ์นม	178
ประวัติผู้เขียน	187

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ปริมาณ และมูลค่าการนำเข้า การส่งออกทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	2
1.2 พันธกรณีการนำเข้านมดิบ และทางนมผงของประเทศไทยที่มีต่อองค์การการค้าโลก(WTO)ในช่วงปี 2538-2547	7
3.1 เมตริกซ์การวิเคราะห์นโยบาย(PAM)	40
4.1 ปริมาณการนำเข้าแม่พันธุ์โคนมจากต่างประเทศในช่วงปี 2525-2542	53
4.2 ปริมาณโคนมแยกตามประเภทโคนมที่เลี้ยงในประเทศไทย ปี 2520-2542	54
4.3 ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบแยกตามประเภทของต้นทุนการผลิตเฉลี่ยทุกขนาดฟาร์มในช่วงปี 2520-2542	57
4.4 ปริมาณน้ำนมดิบที่เกษตรกรผลิตได้ในช่วงปี 2520-2542	59
4.5 จำนวนโรงงาน จำนวนเงินลงทุน และอัตราการจ้างงานของโรงงานที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์นมชนิดต่างๆ ของประเทศไทยในปี 2542	60
4.6 ปริมาณการนำเข้านม และผลิตภัณฑ์นมแยกตามประเภทของนมที่มีการนำเข้าในปี 2542	63
4.7 ปริมาณการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่นๆ ของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	64
4.8 อัตราส่วนการรับซื้อน้ำนมดิบภายในประเทศ กรณีการนำเข้านม และผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศ	67
4.9 การจัดสรรโควตาการนำเข้านมพร้อมดื่ม ทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของรัฐบาลไทยในปี 2538-2542	69
5.1 ปริมาณการนำเข้า และการส่งออกทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	80-83
5.2 ปริมาณการนำเข้า และส่งออกทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมในรูปแบบของน้ำนมคั้นรูปของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542 ที่ครอบคลุมในการศึกษานี้	84-85

สารบัญตาราง (ต่อ)

5.3 ปริมาณการบริโภค ปริมาณการผลิต ปริมาณการนำเข้า ปริมาณการส่งออก นมและผลิตภัณฑ์นมในรูปแบบของน้ำนมข้นรูปในช่วงปี 2521-2542	86
5.4 การวิเคราะห์ค่าสัดส่วนการนำเข้าน้ำนมข้นรูป และผลิตภัณฑ์นมต่อการ บริโภคนมและผลิตภัณฑ์นมทั้งหมดภายในประเทศ ในช่วงปี 2521-2542	88
5.5 ผลการวิเคราะห์ค่าความสามารถในการผลิตน้ำนมดิบเพื่อทดแทนการนำเข้า น้ำนมข้นรูป และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	91
5.6 ร้อยละของต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มขนาดเล็ก(1-10 ตัว) ช่วงปี 2531-2542	98
5.7 ร้อยละของต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มขนาดกลาง(11-20 ตัว) ช่วงปี 2531-2542	99
5.8 ร้อยละของต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มขนาดใหญ่(>20 ตัว) ช่วงปี 2531-2542	100
5.9 การจำแนกประเภทของต้นทุนปัจจัยที่ใช้ในการผลิตน้ำนมดิบ	102
5.10 ต้นทุนทางเอกชนของการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยแยกตามประเภทของปัจจัยที่ใช้ในการผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2531-2542	103
5.11 ต้นทุนทางเอกชนของการผลิตน้ำนมดิบจำแนกตามประเภทของปัจจัยที่นำเข้าจาก ต่างประเทศ และปัจจัยภายในประเทศของฟาร์มโคนมขนาดเล็ก ในช่วงปี 2531-2542	104
5.12 ต้นทุนทางเอกชนของการผลิตน้ำนมดิบจำแนกตามประเภทของปัจจัยที่นำเข้าจาก ต่างประเทศ และปัจจัยภายในประเทศของฟาร์มโคนมขนาดกลางในช่วงปี 2531-2542	105
5.13 ต้นทุนทางเอกชนของการผลิตน้ำนมดิบจำแนกตามประเภทของปัจจัยที่นำเข้าจาก ต่างประเทศ และปัจจัยภายในประเทศของฟาร์มโคนมขนาดใหญ่ในช่วงปี 2531-2542	106
5.14 ต้นทุนทางสังคมของการผลิตน้ำนมดิบในฟาร์มโคนมขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยแยกตามประเภทของปัจจัยที่ใช้ในการผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2531-2542	108
5.15 ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการคุ้มครอง(EPC) และความสามารถ ในการแข่งขัน(DRC) ของการผลิตน้ำนมดิบในประเทศไทย	119

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า
1.1 ปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้ภายในประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	3
1.2 ปริมาณการบริโภคนมพร้อมดื่มโดยเฉลี่ยของประชากรไทยในช่วงปี 2521-2542	4
1.3 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย แยกตามรายประเภทของสินค้าที่นำเข้าในปี 2542	4
1.4 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย แยกตามประเทศที่นำเข้า ปี 2542	5
1.5 ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบ ราคาหน้านมดิบที่เกษตรกรขายได้ และราคานำเข้า น้ำนมคั้นรูปจากต่างประเทศในช่วงปี 2521-2542	6
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาส่วนเปลี่ยนแปลงของปริมาณการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ทางนมผงและผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย(GIS)	31
3.2 กรอบแนวคิดในการหาค่าอัตราส่วนความสามารถในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (IR) เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า(GIS) กับส่วนเพิ่มของการผลิตภายในประเทศ กรณี: ปริมาณการบริโภคโดยรวมภายใน ประเทศเพิ่มสูงขึ้น	33
3.3 กรอบแนวคิดในการหาค่าอัตราส่วนความสามารถในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (IR) เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า(GIS) กับส่วนเพิ่มของการผลิตภายในประเทศ กรณี: ปริมาณการบริโภคโดยรวมภายใน ประเทศลดต่ำลง	34
3.4 กรอบแนวคิดค่าความสามารถในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า(B) โดยพิจารณา จากความสัมพันธ์ของปริมาณการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า(GIS) และปริมาณ การนำเข้าที่ควรจะเป็น	36
4.1 องค์ประกอบของระบบการผลิตโคนมในประเทศไทย	49
4.2 สัดส่วนการนำเข้าทางนมผง และสัดส่วนการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่นๆ ของ ประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

4.3	สัดส่วนการนำเข้าทางนมผง และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยจากประเทศนำเข้าที่สำคัญๆ ในปี 2532 2537 และ 2542	66
5.1	แนวโน้มของปริมาณการบริโภค การผลิต การนำเข้าและ การส่งออกนม และผลิตภัณฑ์นมที่ครอบคลุมในการศึกษาครั้งนี้ ในรูปของนํ้านมคั้นรูปของประเทศไทยในช่วงปี 2521-2542	87
5.2	ค่าสัดส่วนการนำเข้านํ้านมคั้นรูปต่อการบริโภคนมโดยรวมทั้งหมดภายในประเทศในช่วงปี 2521-2542	89
5.3	ปริมาณการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้านม และผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยในช่วงปี 2523-2542	92
5.4	ปริมาณนํ้านมที่สามารถทดแทนการนำเข้าเมื่อเทียบกับปริมาณการผลิตที่สามารถผลิตเพิ่มขึ้นได้ทั้งหมดภายในประเทศในช่วงปี 2523-2542	93
5.5	ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถ ในการทดแทนการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศในปี 2523-2542	95
5.6	ค่าสัมประสิทธิ์การคุ้มครองปัจจัยการผลิต(NPI) ในช่วงปี 2531-2542	110
5.7	ค่าสัมประสิทธิ์การคุ้มครองผลผลิต(NPC) ช่วงปี 2531-2542	111
5.8	ค่าสัมประสิทธิ์การคุ้มครองสุทธิ (EPC) ช่วงปี 2531-2542	112
5.9	ผลกำไรทางเอกชนที่เกษตรกรได้รับจากการผลิตนํ้านมดิบในช่วงปี 2531-2542	113
5.10	ผลกำไรทางสังคมที่เกษตรกรได้รับจากการผลิตนํ้านมดิบในช่วงปี 2531-2542	114
5.11	อัตราส่วนต้นทุนของผู้ผลิตต่อรายได้ในการผลิตนํ้านมดิบในช่วงปี 2531-2542	115
5.12	ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการผลิตนํ้านมดิบของฟาร์มขนาดเล็กในช่วงปี 2531-2542	116
5.13	ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการผลิตนํ้านมดิบของฟาร์มขนาดกลางในช่วงปี 2531-2542	117
5.14	ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการผลิตนํ้านมดิบของฟาร์มขนาดใหญ่ในช่วงปี 2531-2542	117
5.15	ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในการผลิตนํ้านมดิบเฉลี่ยของทั้ง 3 ขนาดฟาร์มในช่วงปี 2531-2542	118